

INŠTITÚT VEREJNEJ ZBIERKY

Institute of public collection

Alena Kordošová

Inštitút verejnej zbierky predstavuje jeden zo základných zdrojov financovania neziskových organizácií, ktorý napomáha naplneniu ich hlavného poslania. Verejné zbierky majú v Slovenskej republike bohatú históriu a zaznamenávajú aj v súčasnosti veľkú popularitu.

Podľa analýz spracovaných Centrom pre filantropiu, desať najúspešnejších neziskových organizácií, ktoré uskutočnili v roku 2013 verejné zbierky vyzbieralo spolu takmer 3,5 milióna eur. Najväčšou bola opätovne zbierka Ligy proti rakovine „Deň narcisov“, na ktorú sa prispelo sumou 902 467 eur, druhou je už tradične kolednícka zbierka „Dobrá novina“, ktorú organizuje eRko – Hnutie kresťanských spoločenstiev so sumou 869 892 eur určených na rozvojové projekty subsaharskej Afriky. V poradí tretia bola zbierka „Dobrá krajina“, organizovaná Nadáciou Pontis s hrubým výnosom zbierky 643 343 eur.¹

V súčasnosti sú verejné zbierky právne upravené zákonom č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach, ktorý v porovnaní s predchádzajúcou právnou normou z roku 1973 výrazne zvyšuje transparentnosť pri vykonávaní verejných zbierok a pri využití ich čistého výnosu na všeobecne prospešný účel, ktorým je rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochrana zdravia a ľudských práv, ochrana a tvorba životného prostredia, zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt, rozvoj dobrovoľníckej činnosti, sociálnych služieb, vedy, vzdelania a telovýchovy, podpora práce s deťmi, obhajoba práv znevýhodnených skupín fyzických osôb, rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc.

Verejnou zbierkou sa rozumie získavanie a zhromažďovanie oprávnenými právnickými osobami dobrovoľných peňažných príspevkov, ktoré sú určené na všeobecne prospešný účel alebo na individuálne určenú humanitárnu pomoc od vopred neurčeného okruhu prispievateľov. Verejné zbierky sú oprávnené vykonávať tieto právnické osoby: občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb, združenia obcí, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností, Slovenský Červený kríž a organizácie s medzinárodným prvkom. Zbierky sa môžu vykonávať až po právoplatnosti rozhodnutia o zápise zbierky do registra zbierok. Do registra zbierok zapíše zbierku, ktorej výnos bude použitý v Slovenskej republike okresný úrad, ak sa má zbierka vykonať v jeho územnom obvode alebo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ak konanie zbierky presahuje územný obvod príslušného okresného úradu. Zápis verejnej zbierky do registra verejných zbierok je spoplatnený a správny poplatok za zápis verejnej zbierky vykonávanej na celom území Slovenskej republiky je dvadsať eur, vykonávanej v územnom obvode okresného úradu je päť eur a za predĺženie vykonávania zbierky je desať eur. Register zbierok je informačný systém verejnej správy, ktorého správcom je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Údaje zapísané v registri zbierok, ktorý je verejným zoznamom, sa zverejňujú na webovom sídle Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

---

¹ Verejné zbierky za iných podmienok. [cit. 2015-06-17] Dostupné na internete: <<http://www.slovenskypacient.sk/verejne-zbierky-za-inych-podmienok>>

Nezisková organizácia, ktorá sa rozhodne vykonávať verejnú zbierku je povinná si zriadiť osobitný účet, na ktorom sa budú zhromažďovať príspevky a prostredníctvom ktorého sa budú vykonávať úhrady spojené s použitím čistého výnosu zbierky. Verejné zbierky sa môžu vykonávať rôznymi spôsobmi, prípadne ich kombináciou. Jednotlivé neziskové organizácie môžu využiť tieto spôsoby vykonávania verejných zbierok:

- zasielaním príspevkov na osobitný účet,
- zasielaním darcovských správ SMS prostredníctvom podniku poskytujúceho elektronické komunikačné siete alebo elektronické komunikačné služby alebo volaním na skrátené číslo,
- zbieraním do stacionárnych pokladničiek,
- zbieraním do prenosných pokladničiek,
- predajom predmetov, ak je príspevok zahrnutý v cene,
- predajom vstupeniek na kultúrne podujatie, športové podujatie alebo iné verejné podujatie usporadúvané na získavanie príspevkov, ak je príspevok zahrnutý v cene vstupeniek.²

Konanie verejných zbierok zbieraním do prenosných pokladničiek môžu neziskové organizácie vykonávať najdlhšie štrnásť po sebe nasledujúcich dní v kalendárnom roku, pričom ich vykonávaním môžu písomne poveriť fyzické osoby, v ktorých sprievode je aspoň jedna osoba, ktorá dovŕšila pätnásť rok svojho veku. Ostatné spôsoby vykonávania verejných zbierok je možné vykonávať najdlhšie dvanásť mesiacov odo dňa zápisu zbierky do registra zbierok.

Pri všetkých spôsoboch vykonávania verejných zbierok je povinná nezisková organizácia hrubý výnos zbierky, ktorý predstavuje príspevky získané zbierkou vrátane úrokov z vkladov príspevkov na osobitnom účte, odvieť na osobitný účet v zákonom stanovenej lehote. Príspevky získané darcovskými SMS a volaním na skrátené číslo musia byť odvedené na osobitný účet do 90 dní odo dňa ukončenia zbierky, príspevky vyzberané do pokladničiek je povinná nezisková organizácia vložiť na osobitný účet do piatich dní odo dňa otvorenia pokladničiek a v prípade príspevkov získaných z predaja predmetov a vstupeniek sa takto získané príspevky vložia na osobitný účet do 15. dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Peňažné prostriedky prijaté vykonávaním verejnej zbierky sa účtujú v prospech účtu 667 – *Prijaté príspevky z verejných zbierok* so súvzťažným zápisom na ľarchu účtu 211 – *Pokladnica* alebo 221 – *Bankové účty* s príslušnou analytickou evidenciou a úroky z vkladov príspevkov zo zbierky na osobitnom účte vedenom v banke sa účtujú v prospech príslušného analytického účtu k účtu 644 – *Úroky*. V sume prijatých príspevkov a prijatých úrokov sa súčasne účtuje tvorba fondu na ľarchu účtu 556 – *Tvorba fondov* so súvzťažným zápisom v prospech príslušného analytického účtu k účtu 412 – *Fondy tvorené podľa osobitných predpisov*.

Náklady zbierky predstavujú vynaložené náklady spojené s materiálo-technickým a organizačným zabezpečením zbierky, so správou a zisťovaním spôsobu použitia čistého výnosu zbierky. Náklady zbierky nesmú presiahnuť 25 % z hrubého výnosu zbierky.³ V predchádzajúcej právnej úprave z roku 1973 výška nákladov zbierky nebola presne stanovená, nesmela však presiahnuť prevažnú časť zbierky, čo reálne v praxi znamenalo uplatnenie nákladov až do 50 % z hrubého výnosu zbierky. Náklady zbierky neziskové organizácie účtujú podľa druhu na ľarchu príslušného analytického účtu účtovej triedy 5 – *Náklady na činnosť* a súčasne sa v časovej a vecnej súvislosti účtuje použitie fondu na ľarchu

² Zákon č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach, § 7, ods. 1.

³ Zákon č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach, § 2, ods. 5.

účtu 412 – *Fondy tvorené podľa osobitných predpisov* so súvzťažným zápisom v prospech účtu 656 – *Výnosy z použitia fondu*.

Použitie čistého výnosu zbierky, ktorý predstavuje sumu príspevkov po odčítaní nákladov zbierky od hrubého výnosu zbierky, sa účtuje na ťarchu účtu 567 – *Poskytnuté príspevky z verejnej zbierky*, ak účelom zbierky nie je použitie čistého výnosu zbierky na činnosť účtovnej jednotky, ktorá zbierku organizovala alebo na ťarchu príslušného účtu účtovej triedy 5 – *Náklady na činnosť* podľa druhu, ak účelom zbierky je použitie čistého výnosu zbierky na činnosť účtovnej jednotky, ktorá zbierku organizovala. Súčasne sa v časovej a vecnej súvislosti účtuje použitie fondu na ťarchu účtu 412 – *Fondy tvorené podľa osobitných predpisov* so súvzťažným zápisom v prospech účtu 656 – *Výnosy z použitia fondu*.⁴

Neziskové organizácie sú povinné po ukončení verejnej zbierky predložiť správnomu orgánu predbežnú správu a záverečnú správu zbierky. Záverečná správa obsahuje prehľad nákladov zbierky, prehľad použitia čistého výnosu zbierky a jej účel a príslušné doklady preukazujúce tieto skutočnosti. Predbežná správa sa predkladá správnomu orgánu do 90 dní a záverečná správa do 12 mesiacov odo dňa ukončenia verejnej zbierky. Ďalšou povinnosťou neziskových organizácií je zverejniť obidve správy aj na svojom webobom sídle, a to počas minimálne 12 mesiacov.

Odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona o verejných zbierkach, Ministerstvo vnútra SR z 205 podaných návrhov zapísalo do registra zbierok zatiaľ 169. 17 návrhov nezapísalo a ostatné sú ešte v konaní. Okresné úrady zaregistrovali 104 verejných zbierok. Z právnych foriem neziskových organizácií, ktoré podávali návrhy, prevládala právna forma občianske združenia. Najväčší záujem z povolených spôsobov vykonávania zbierok je o zasielanie príspevkov na účet, zasielanie darcovských SMS a zbieranie do prenosných pokladničiek.⁵

Verejné zbierky ako významný zdroj financovania neziskových organizácií sú prejavom solidarity medzi ľuďmi. Napriek tomu, že niektorí ľudia prestávajú dôverovať verejným zbierkam, očakáva sa, že nové sprísňujúce pravidlá pre ich vykonávanie napomôžu k výraznému zvýšeniu transparentnosti vykonávaných verejných zbierok, k lepšiemu chápaniu ich dôležitosti tak zo strany neziskových organizácií, ich dobrovoľníkov ako aj samotných prispievateľov a realizované verejné zbierky budú úspešné.

Abstrakt

Inštitút verejnej zbierky predstavuje jeden zo základných zdrojov financovania neziskových organizácií. Verejná zbierka sa môže vykonávať rôznymi spôsobmi a peňažné príspevky sa musia uložiť na osobitný účet. Verejné zbierky sú oprávnené vykonávať len neziskové organizácie. Po ukončení verejnej zbierky je nezisková organizácia povinná predkladať predbežnú a záverečnú správu verejnej zbierky príslušnému správnomu orgánu.

⁴ Opatrenie MF SR č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov, § 67a, ods. 4.

⁵ TANS: MV SR k téme - Rok od uplynutia účinnosti Zákona o verejných zbierkach. [cit. 2015-06-17] Dostupné na internete: <http://itretisektor.sk/clanok-0-4570/TANS_MV_SR_k_teme_-_Rok_od_uplynutia_ucinnosti_Zakona_o_verejnych_zbierkach.html>

Kľúčové slová: nezisková organizácia, verejná zbierka, účtovanie verejnej zbierky

Summary

Institute of public collection is one of the main financing sources for non-profit organizations. Public collection can be performed in different ways and contributions have to save on a special account. Public collections are authorized to administer only by non-profit organizations. After termination of the public collection, a non-profit organization is required to submit preliminary and final report of public collection to administrative authority.

Key words: non-profit organization, public collection, accounting of public collection

JEL klasifikácia: L31, M41

Použitá literatúra

- [1] Zákon č. 63/1973 Zb. o verejných zbierkach a o lotériách a iných podobných hrách v znení neskorších predpisov.
- [2] Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.
- [3] Zákon č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach.
- [4] Opatrenie MF SR č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.
- [5] TANS: MV SR k téme - Rok od uplynutia účinnosti Zákona o verejných zbierkach. [cit. 2015-06-17] Dostupné na internete: <http://itretisektor.sk/clanok-0-4570/TANS_MV_SR_k_teme_-_Rok_od_uplynutia_ucinnosti_Zakona_o_verejnych_zbierkach.html>
- [6] Od 1. júla je účinný nový zákon o verejných zbierkach. [cit. 2015-05-21] Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-8&sprava=od-1-jula-je-ucinny-novy-zakon-o-verejnych-zbierkach>>
- [7] Verejné zbierky za iných podmienok. [cit. 2015-06-17] Dostupné na internete: <<http://www.slovenskypacient.sk/verejne-zbierky-za-inych-podmienok>>

Kontakt

Alena Kordošová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 764, alena.kordosova@euba.sk